VII. évfolyam. Budapest, 1899. augusztus 20. 24. szám.

Dohányárusok Közlönye

Megjelenik minden hó 1-én, 10-én és 20-án.

Egyes példány nem kapható.

Előfizetési ár fél évre 5 korona.

Előfizetni csak fél évenkint lehet.

A MAGYARORSZÁGI NAGY- ÉS KISTŐZSDE TULAJDONOSOK SZAKKÖZLÖNYE ÉS ÉRTESITŐJE.

KIADÓTULAJDONOS ÉS FELELŐS SZERKESZTŐ: **HATSEK ADOLF.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Budapest, VI., Nagy János-utcza 1 B.** hova az előfizetési összegek, valamint a kéziratok küldendők.

Előfizetési ár fél évre 5 korona.

Kéziratok nem lesznek visszaadva.

TARTALOM. A szivar automata. — A kereskedelmi muzeum reformja. — Vegyesek.

A szivar-automata.

Hosszu idő óta nem foglalkoztatta ugy a dohánytőzséreket és a közönség egy részét az az érdeklődés, mint a nyugati pályaudvarban próbaképen kiállitott két szivar-automata. És teljes joggal! Hisz e két apparátus arra van hivatva, hogy az emberiség nagyrészének savanyu es lélekölő munkáját nem csak helyettesitse, hanem számukra pénzt is keressen.

Ki hitte volna azt, hogy ez lehetséges! Midőn 6 év előtt a dohányárusok vasárnapi munkaszünetének kérdését felvetettük és azok kivánságát e lapok hasábjain sürgettük, akkor a magy. kir. pénzügyminiszteriumtól nyert felvilágositás után magunknak is voltak aggályaink a vasárnapi szünet pártolása tekintetében.

És tényleg ily értelemben nyilatkoztunk is, hogy e tekintetben kell, hogy valami történjék, hogy a dohánytőzsérek a szenvedett veszteségért kárpótolva legyenek és a dohányzó közönség kényelmében ne korlátoltassék. Mert csak minden, a mi igazságos.

A vasárnapi szünet a dohánytőzsérre oly sürgős kellék, a mely egy kereskedő osztályára sem oly sürgős. A dohánytőzsér és még inkább a dohányárusnő teljesiti a neki parancsolt kötelességet, bebizonyithatólag egészsége rovására, a mennyiben a vasárnapot is munkásnapnak tekinteni kénytelen.

Teljesen eltekintve a törvényes normaléktól, mely szerint épen azok kénytelenek munkálkodni, a kiket épen az állam, a mely a vasárnapi munkaszünetet behozta, foglalkoztatja, teljesen eltekintve attól, hogy a közönségnek egyrésze abban a hiedelemben él, hogy a dohányárus egyes-egyedül s kizárólag az ő kényelmére van teremtve, holott már a hygienikus álláspont volna az, a mely az államot kényszeritse, hogy munkásainak egy hétben egy pár órát szabadon hagyjon. Azonban, mint mindenben, a két rosz között a kisebbet kell választani, tehát itt is.

A miniszteriumban alkalmasint megfontolták azt, hogy a dohányárusok között vannak olyanok, a kik a vasárnapi bevételt nem nélkülözhetik és mi osztjuk az ő nézetét teljes mérvben.

E közben jött a szivar-automatának szenzációs felfedezése és minden aggodalom elesett. Minden? Hát mi nyiltan megvalljuk, hogy az automata iránt kétkedőleg viseltettünk, mert fogalmunk sem volt arról, hogy az ily gépecske mit képes müvelni és előállitani. Hogy is gyanithattuk, miként egy ily automata képes legyen kellőleg az emberi munkát pótolni? Hogy is tudhattuk volna azt, miként egy ládába 30—40 forint értékü árut el lehet helyezni, azt elzárni s pár óra mulva a pénzzel megtelt ládát maga előtt látni? Hogy is lehetett volna gyanitanunk, miként egy ilyen ládika az ember éberségét felülmulni képes legyen, a mennyiben hamis pénzeket vissza vet s az áru kiszolgáltatását megtagadja, holott még a dohánytőzsdében alkalmazott leány is, ha épen véletlenül mellette egy csinos ifju terem, a hamisitást elnézi.

És mindenkit egészen bolondnak tartottunk volna, a ki megmondta volna, hogy egy ily kicsiny tárgy, a milyen az automata, működésében oda jut, hogy a gyufát is nélkülözhetlenné fogja tenni, hogy egy tiz vagy husz filléres pénzdarabnak bedobásakor nem csak a szivart a kijáró pénzösszeggel együtt, hanem a tüzet is a legdiszkretikusabb módon nyujtani lesz képes, hogy a dohányzó Isten mentsen egy perczet sem veszitsen kedvteléséből.

Elég az hozzá, hogy minekünk, mint másoknak fogalma sem volt arról, hogy az ily automata maga nemében s különösen a vasárnapi szünet tekintetében mily értéket képvisel, mely már most semmi nehézségbe nem ütközhetik és valószinüleg nem is fog ütközni.

Az első lépes e tekintetben megtörtént, a mennyiben az automata, amely működésének helyességéről sok próbát volt kénytelen kiállani, folytonosan tökéletesbitőnek bizonyult s a szerint tökéletesbittetett is. Csak nagyon természetes, hogy ily dolgok keletkezésükkor hiányosak, ezen hiányok azonban arra vezethetők vissza, hogy a közönség nem tud velük bánni.

Azonban ily automatától nem lehet követelni, hogy akkor is teljesen és kifogástalanul működjék, hogy ha technikájával nem számoltunk, a melyet magában rejt. A közönség ezen tudatlanságát eloszlatni és az automatát teljesen müködőképessé tenni, ugy hogy e tekintetben kétség ne támadjon, ez volt az a nehéz és mégis elért munka, a melyet teljesiteni kellett, hogy a végczél elérhető legyen. Onnét származik a késedelem.

Az automaták tehát itt vannak s készek mindenkinek egy pillanat alatt működésükről beszámolni. A nyugoti pályaudvarban állanak ők, tehát ott, öt lépésnyire a dohánytőzsdétől, a mely a nélkül is 16 órán át naponta nyitva áll — működik az a két apparatus nyugodtan s feltünés nélkül végzi munkáját, mig az árus az üressé vált üregeket ujra megtölti. És ez nagyon gyakran történik. Az eredmény, a mely a napi bevétel tekintetében a két automata által naponta 8 nap alatt eléretett, napi 20 forintra tehető, tehát egy hét alatt 140 forintot tesz ki. E mellett a dohánytőzsde is nyitva van és az automata csak ama kiváncsiaknak árul, a kik az automata müködését ki akarják próbálni.

Mi a jövőben elérendő eredményekre nem akarunk ebből következtetni, a mennyiben az ez időszerint nem lehetséges és minden esetre nem is érvényes. Azonban az automata tevékenységéről annyival is inkább kell beszélnünk, a mennyiben ezen két automata a legkisebbek egyike, a melyek forgalomba jöhetnek és elkészitve lesznek, mint amazok, a melyek háromszor annyi anyagot felvenni képesek lesznek, illetőleg, a melyek 12—14 és 16 dobást megengednek.

Ebből körülbelül a végeredményre is lehet eljutni, hogy az ily kisebb automaták vasárnapi bevétele mennyit tehet ki. Mi ugy hisszük, hogy a legforgalmasabb helyeken, a milyenek például a fővárosban a főutak és főutczák, a legkisebb tartalmu antomatának háromszori megtöltését tenné szükségessé, melynek eredménye, tekintettel arra, hogy a szivarokból ugy, mint a szivarkákból két fajta talál benne helyet, 70 drbbal számitva, a következő volna:

70 Trabuko	á 8 kr.	= 5.60
70 Britanica	á 7 «	= 4.90
70 doboz szultán	á 10 kr.	= 7.—
70 « hölgy	á 9 «	= 6.30
		23.80

tehát háromszoros töltés 71 frt 40 krt tenne ki.

Azonban ezen eredmény csak nagy forgalmu ut- és utczákra vonatkozhatik s nem mindenütt. Ezzel szemben azonban lesznek tetszés szerinti automaták, a melyek mind ama szivarfajokat befogadhatnak, a melyeket a dohányárus, mint legkellendőbbeket gondol.

A mi számadásunk, a mint az fennebbi számadatokban kifejeztük, nem tarthat igényt teljes valóságra, hanem ez csak mint tetszés szerinti számitás jöhet tekintetbe, a mennyiben a kiszámitásnál más alappal nem rendelkeztünk, mint a nyugoti pályaudvarnál elért eredménynyel és a mozgalmasabb utczákban vasárnapi napon elért eredménynek megbecslésével.

Azonban még akkor is, hogy ha magunkat elszámitottuk, hogy ha az eredményt, melyet várhatunk, tulmagasan megbecsültük, akkor is minden körülmények között a remény indokolt, hogy

az automata a vasárnapi és estélyi árusitásnak hasznos szolgálatot fog tenni, és hogy ő minden körülmények között a dohánytőzsér kezében a leghasznosabb s legjövedelmezőbb eszköz lesz.

Nem zárhatjuk le ezen czikket, a nélkül, hogy e tekintetben figyelemre méltó dologról emlitést ne tegyünk, a mely az elárusitásnak nagy szolgálatokat tenni hivatva lesz és az eddig el nem pusztitható visszaélésnek egy csapásra véget vetni képes. Értjük a korcsma és kávéházakban való szivar- és szivarka-elárusitást.

Mennyi fáradtságot vettünk magunknak, hogy ezen viszás helyzet megszüntetve legyen, nevezetesen, hogy a korcsmákban és kávéházakban a pinczérek által árusitott szivarkák, a melyeket illetéktelen kezek által, undoritó dohányokból elkészitve s aranyozott vagy szinezett hüvelybe bujtatva lesznek és mint különlegességet, vagy külföldi gyártmányokat eladni ne lehessen.

A közönség persze lépre megy és rendszerint könnyelmüen e semmiségekért oly árat fizet, a mely a valódi értékét tizszeresen felülmulja. A pénzügyi hatóságoknak ezen üzelmek megszüntetésére irányult legszigorubb rendszabályaik meddők, eredménytelenek maradtak; sőt ellenkezőleg, a pinczérek üzlete, a mely a kincstári gyártmányoknak oly kelletlen versenyt csinál, virágzik s virágzik folyton szédítő mérvben, azonkivül a pinczérek által a dohánytőzsdékben vett szivarok darabonkint 2—3 krral drágábban lesznek eladva, a mi a rendszabályokba ütközik. De mit törődik egy pinczér a rendszabályokkal! A kedves közönség boszankodik fölötte és mégis megfizeti a nagy adót.

Ez időszerint ezen emberek e jó napjai meg vannak számlálva, hogy ha az automata be lesz hozva. Természetesen, hogy mindama korcsmárosok és kávésoknak, a kik jelenleg a szivar- és szivarka-elárusitásra fel vannak jogositva, meg kell szerezni az automatát.

Ezzel egy csapással vége szakadt a drága elárusitással párosult visszaélésnek. Hogy ezen már elviselhetetlen állapotnak megszüntetéséből az elárusitásnál a forgalom emelkedni fog s az államkincstár jövedelmét nagyon emelni fogja, magától értetődik, a min nem lehet kételkedni.

Igy látjuk csak az előnyöket és az uj idők által teremtett haladást a dohányelárusitás terén, automata által. Sőt, hogy ha ez mind nem állana, hogy ha az automatának más rendelkezése nem volna, mint hogy százezer embernek a hét folyamán pár nyugodt órát biztositani képes, akkor is minden ember örülhetne neki s különösen azok, a kiknek módjában lesz már legközelebb, a mint hisszük, e nyugalmat élvezhetni.

A kereskedelmi muzeum reformja.

A hivatalos ujság holnapi száma közölni fogja azokat a királyi elhatározásokat, a melyek a Magyar kereskedelmi muzeum reformjára vonatkoznak. Ez a reform nem csekély jelentőségü a magyar külkereskedelem szempontjából, mert egyrészt helyes utra tereli azt a törekvést, melyet a magyar állam a Kelettel való kereskedelmi forgalom érdekében sok jóakarattal és nagy áldozatokkal, de annál helytelenebb formában mindeddig kifejtett: másrészt pedig, mivel olyan szervezetet bocsát a magyar kiviteli törekvések rendelkezésére, a mely komolyan remélhetővé teszi, hogy a magyar ipar Keleten keressen piaczot.

A Magyar kereskedelmi muzeum már tiz év óta működik annak a czélnak érdekében, hogy a hazai ipar készitményeivel a Kelet kereskedelmét meghóditsa. Az intézmény munkájában a kezdet óta folyton akadály volt a muzeum állami szervezete, mert a praktikus kereskedelem természete nem türte azokat a formaságokat, amelyeket az állami jelleg rótt a muzeumra. A kereskedelmi muzeum Budapesten nagy munkával szervezte az igazán szép állandó iparkiállitást a városligeti Iparcsarnokban s ez be is tölti hivatását. Annál több baj volt azonban a muzeum fiókjaival a keleti országokban, a melyek igen sok szolgálatot tehettek volna a magyar ipar kiviteli törekvéseinek, ha nem lett volna rajtuk nyügként állami jellegük. Sem a hazai iparos, sem a keleti kereskedő nem tudott kellőképen érintkezni ezekkel a fiókokkal s igy ezek alig tudtak gyakorlati eredményt fölmutatni, jóllehet, évenkint negyedmillió forintjába kerül az intézmény a magyar államnak.

Már Baross Gábor észrevette ezt a bajt s ezért azt a megoldási módozatot próbálta meg, hogy a Kereskedelmi muzeum külföldi képviselőségei közül néhányat kisérletképpen az állami vezetésből kivette s kereskedői kezelésre bizta. A Magyar Kereskedelmi Társaság vállalta el ezt a kezelést s teljesen üzleti jellegüvé tette az illető képviselőség működését. Az eredmény csakhamar mutatkozott, amennyiben mind több iparágat sikerült a keleti export-forgalomba bevonni s a kivitel összege tetemesen emelkedett. E siker nyomán csakhamar több képviselőség kezelését is a társaságra bizták, a mely ezen az uton a hazai ipar részére tényleg folyton folyton fokozódó eredményt tudott elérni. A boszniai képviselőségek kezelése s a mi még nagyobb hiba volt: a háziipar-kereskedelem föllenditésének föladata, azonban továbbra is állami kezelésben volt s igy — mint minden állami üzlet — próbálkozások lánczolata maradt. Hogy mi volt az oka s józan alapja e kettéválasztásnak — azt bajos kitalálni.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter, a mikor tárczájának ügyeit átvette, azonnal észrevette ennek az állapotnak tarthatatlanságát. Elrendelte tehát a Magyar Kereskedelmi Muzeum egész intézményének gyökeres reformját s igazán elismerésre méltó gyakorlati érzékkel akként jelölte meg a reform irányát, hogy a muzeum szervezetében az állami föladatokat teljesen külön kell választani az üzleti tevékenységtől. Az állami föladat s nevezetesen az állandó iparkiállitás föntartása legyen egyszerüen hivatalos teendő, ellenben az egész dolog üzleti részét tisztán kereskedelmi alapon kell vezetni, ugy, hogy a hazai iparos, nemkülönben a keleti kereskedő ne a formákhoz kötött állammal, hanem a hozzáértő, mozgékony s alkalmazkodó kereskedelmi vállalattal álljon szemben.

A miniszternek ilyértelmü utasitása alapján jött létre a reform s az ujjászervezés már szeptember 1-én életbe lép. Az állandó iparkiállitás s a vele kapcsolatos tudakozó-iroda vezetése a muzeum igazgatóságának kezeiben marad, ámde hogy ennek állami jellege szembetünő legyen, az intézmény neve ezentul Magyar királyi kereskedelmi muzeum lesz, a hivatal fejéül pedig a miniszterium kebeléből kirendelik Lakatos Aladár osztálytanácsost, a ki ez alkalomból miniszteri tanácsosi czimet nyer. A muzeum minden eddigi üzleti föladatát és idevágó teendőjét viszont teljesen különválasztva s az összes kirendeltségekre nézve kivétel nélkül (Boszniá-Herczegovinában, Szerbiában, Romániában, Bulgáriában és Törökországban) egységesen és egyöntetüen a Magyar kereskedelmi részvénytársaságra bizzák s ugyancsak ez a vállalat köteles a magyar háziipar produktumainak kivitelét is ellátni. A kereskedelmi társaság a miniszteriummal kötött szerződés értelmében minden lehető módon, anyagi támogatással s a kereskedelmi üzlet minden segédeszközeivel tartozik elősegiteni a magyar kiviteli törekvéseket, még pedig — s ez igen fontos ujitás — nemcsak az ipari czikkekre, hanem a mezőgazdasági termékekre nézve is. Ezentul tehát a magyar kereskedelem külföldi képviseleteihez minden magyar gazda is bátran fordulhat s azok közvetitését joga van igénybe venni bármily termékének értékesitése végett.

Ezzel a kereskedelemügyi miniszter a magyar kivitelnek megteremtette azt a módot és lehetőséget, hogy a hivatás megvalósitásában előrehaladjon s elháritotta az eddigi akadályokat is. A magyar iparosságnak s a magyar gazdaközönségnek tehát nyitva áll az ut, a mely a kivitel nagyarányu föllendüléséhez vezethet.

Megjegyzendő, hogy a kereskedelmi társaságnak ezen az alapon folytatandó kiviteli tevékenységét a miniszterium állandóan figyelemmel akarja kisérni s ezért Ráth Károlyt, a muzeum eddigi igazgatóját a társasághoz miniszteri biztossá nevezte ki.

Vegyesek.

A kikindai adókivetés. Nagykikindán, mint a Szt. Napló-ban olvassuk, az adóhivatal kezelésénél nagy visszaélések nyomára jöttek. Most Faust pénzügyi tanácsos vezetésével külön bizottság vizsgálja át az adóhivatal könyveit s ezekből több mulasztást deritettek ki. A legnagyobb visszaélést az adóelengedéseknél és a hadmentességi dijak kivetésénél követték el. Tavaly a pénzügyminiszter 31.000 forint adót engedett el a nagy-kikindai polgároknak. Az adóhivatal erre többnyire olyan gazdag embereknek adóját törölte, a kiknek sem földjük, sem szőlőjük nincs s igy egyáltalán nem szenvedtek kárt, a mi az adóelengedésre okot adott volna. A hadmentességi dijak kivetésénél is tekintettel voltak arra, hogy a gazdagabb emberek mennél kevesebbet fizessenek. Az ilyeneknek gyermekeit nem a szülők vagyona szerint adóztatták meg, hanem saját keresetük után, ugy hogy sokkal kisebb volt az adó mint a milyent igazság szerint fizetniök kellett volna. A vizsgálat fogja megállapitani, hogy a visszaélések elkövetése kiket terhel s ezek ellen megteszik a bünvádi följelentést.

A pénzügyminisztérium püspöke. Az Alföldön a nazarénus hitet a becsületes emberek vallásának nevezik. Mi nem igen sokat tudunk róla. Éppen csak az eredményeiről értesülünk. Az az egyszerü, komoly hit szép lehet. Olvassuk, hogy kiderülnek vele régi bünök, amik után hiába kutatott pandur, csendbiztos, szolgabiró. Megtérülnek régen ellopott pénzek, holmik egyszerüen azért, mert a vallás csak a feltétlenül tisztalelküeket fogadja be. S kemény vallás lehet, rettenetes hatalom. Olvasunk a katonákról, akik hosszu várfogságban sinylődnek, de a puskát mégse veszik kézbe mert tiltja a vallás. Most azt halljuk, hogy püspökük is van, tehát nagy szervezet, a minek feje egy számvizsgáló a pénzügyminisztériumban, bizonyos Csopják János nevezetü. Debrecenből értesülünk erről a nagy méltóságról. A püspököt ugyanis vakációra bocsátotta a miniszterium s ezt az időt arra használja föl, hogy sorra járja az egyházakat. Egyszerüen, szegényesen, mint ahogy hajdanában, réges-régen utazgattak a püspökök. Debrecenben prédikált is a berek-utcai nazarénus templomban.

Segédszerkesztő: **Heltai Nándor.**

„DOHÁNYÁRUSOK KÖZLÖNYE“

(ORGAN DER TABAK-GROSS UND KLEINVERSCHLEISSER UNGARNS).

INHALT. Der Zigarren-Automat. — Briefkasten der Redaktion. — Annoncen.

Der Zigarren-Automat.

Seit langer Zeit hat nichts so sehr das allgemeine Interesse der Tabakverschleisser, nicht minder aber auch einen Theil des Publikums erregt, wie die im Westbahnhofe zur Probe aufgestellten zwei Zigarren-Automaten. Und mit Recht! Sind doch diese beiden Apparate dazu berufen, einer sehr grossen Anzahl Menschen die saure Last unausgesetzter, aufreibender Arbeit aus Händen zu nehmen und für diese nicht nur zu arbeiten, sondern auch zu verdienen.

Wer hätte es für möglich gehalten! Als wir vor nunmehr 6 Jahren zum erstenmale die Frage der Sonntagsruhe für die Trafikanten anregten und über dringenden Wunsch derselben publizistisch erörterten, da hatten wir, mit Rücksicht auf die erhaltenen Aufklärungen, die uns im kön. ung. Finanzministerium wurden, auch selber einige Bedenken den Standpunkt der Sonntagsruhe zu befürworten. In der That hatten wir uns auch öfter in dem Sinne ausgesprochen, dass in irgend einer Weise etwas geschaffen werden müsse, was so viele Verschleisser für den Entgang der Tageslosung entschädigt, ferner was geeignet ist das rauchende Publikum nicht in seiner Bequemlichkeit zu stören. Denn, alles was Recht ist. Die Sonntagsruhe ist für den Trafikanten ein solch dringendes Bedürfniss, wie es sonst für keiner einzigen Branche ist. Der Trafikant, mehr aber noch die Trafikantin erfüllt eine ihr direkt anbefohlene Pflicht, nachweisbar auf Kosten ihrer Gesundheit, indem sie selbst den Sonntag als Arbeitstag zu betrachten gezwungen ist. Ganz abgesehen von dem gesetzlichen Nonsens, wonach gerade jene Branche zu arbeiten gezwungen ist, die der Staat, welcher die Sonntagsruhe anbefiehlt, beschäftigt, ganz abgesehen davon, dass ein Theil des Publikums zu den Glauben verleitet wird, ein Tabakverschleisser wäre einzig und allein nur zu seiner Bequemlichkeit da, ist auch der hygienische Standpunkt ein solcher, dass er den Staat dazu veranlassen müsste, seinen Arbeitern einige Stunden in der Woche freizugeben. Doch man muss, wie überall, von zwei Uebeln das kleinere wählen, so auch hier. Im Ministerium hatte man wohlweislich erwogen, dass es schliesslich doch eine Anzahl Verschleisser geben dürfte, welche die Tageslosung des Sonntags nicht entbehren können und wir schlossen uns dieser Ansicht auch vollständig an. Da kam die sensationelle Erfindung des Zigarren-Automaten und alle Bedenken fielen weg. Alle? Nun, wir gestehen offen, dass wir eine Zeit lang dem Automaten skeptisch gegenüberstanden, weil wir eben nicht die leiseste Ahnung davon hatten. was ein solches Maschinchen zuwege bringen, was es zu leisten vermag. Wie konnten wir es auch nur ahnen, dass ein solcher Automat so ziemlich die menschliche Dienstleistung ersetzen wird? Wie konnten wir es wissen, dass man in einen Kasten um 30—40 Gulden Waaren legt, denselben versperrt und nach Stunden die gefüllte Geldlade vor sich liegen sieht? Wie konnten wir es annehmen, dass ein solches Kästchen häufig über die menschliche Wachsamkeit triumphiren wird, indem es falsche Münzen zurückwirft und die Abgabe von Waaren verweigert, während so manches Ladenmädchen, wenn in seiner Nähe gerade ein schmucker Jüngling steht, die Fälschung übersieht? Und vollends hätten wir jeden einen Narren gescholten, der uns gesagt hätte, dass so ein kleines schmächtiges Ding, wie es der Automat ist, in seiner Dienstleistung so weit gehen wird, dass er selbst das Zündhölzchen entbehrlich machen wird, dass er beim Einwurfe eines Zehn- oder Zwanzig-Hellerstückes nicht nur die gewünschte Zigarre sammt dem überschüssigen Gelde, sondern auch sofort das Feuer dazu in diskretester Weise bietet, damit der Raucher, Gott behüte, ja keine Sekunde verliere seinen Gelüsten nachzuhängen. Kurz, wir und mit uns wohl jeder Andere dürfte keine Vorstellung darüber gehabt haben, was ein solcher Automat an und für sich, hauptsächlich aber was er für die Einführung der Sonntagsruhe werth ist, die nunmehr auf kein Hinderniss stossen kann und aller Wahrscheinlichkeit nach auch nicht stossen wird.

Der erste Schritt hiezu ist bereits unternommen, nachdem der Automat, welcher vielfache Proben seines Talentes abzulegen bemüssigt war, fortwährend verbesserungsfähig war und auch demgemäss verbessert wurde. Es ist nur zu natürlich, dass derlei Dinge im Anfange ihres Entstehens Mängel aufweisen, Mängel, welche sich theilweise darauf zurückführen lassen, dass das Publikum mit ihnen noch nicht recht umgehen kann. Nun aber ist es von einem solchen Automaten nicht zu verlangen, dass er auch dann tadellos funktionirt, wenn man dem Mechanismus nicht Rechnung trägt, den er in sich birgt. Diese Unkenntniss des Publikums zu beheben, das heisst, den Automaten so vollständig funktionsfähig zu machen, dass es dabei gar nichts zu denken gibt, war die schwere, aber endlich doch verrichtete Arbeit, welche geleistet werden musste, um dieses Resultat zu erzielen. Daher die Verzögerung.

Die Automaten sind nun da und sind bereit Jedermann über ihr Thun und Handeln im Moment Rechenschaft abzulegen. Im Westbahnhofe stehend, also dort, fünf Schritte von der Trafik, welche ohnehin 16 Stunden täglich offen steht, verrichten die zwei Apparate ruhig und unauffällig ihre Arbeit, insolange die Trafikantin die stets leer werdenden Fächer nachfüllt. Und das geschieht so ziemlich oft. Das Resultat, welches in Hinsicht der Tageslosung der beiden Automaten in den abgelaufenen acht Tagen sich ergibt, dürfte ungefähr zwanzig Gulden per Tag, daher in einer Woche ca. 140 Gulden ausmachen. Dabei ist die Trafik, wie gesagt, offen und der Verkauf des Automatenverschleisses geschieht nur an Neugierige, welche die Funktion desselben erproben wollen. Wir wollen auch keineswegs aus diesem Resultate ein solches für die Zukunft ableiten, da dies dermalen nicht möglich ist und auch nicht für überall giltig ist; allein, von der Leistungsfähigkeit des Automaten müssen wir umsomehr sprechen, als diese beiden Apparate die kleinsten sind, welche in den Verkehr gelangen dürften und auch solche angefertigt werden, welche dreimal so viel Inhalt in sich aufnehmen, beziehungsweise welche auch 12—14 Einwürfe gestatten.

Beiläufig lässt sich gleichwohl eine Schlussfolgerung aus diesem Resultate erzielen, wie es an Sonntagen und zwar bei dem kleinsten Automaten in Bezug der Einnahmen bestellt sein dürfte. Wir glauben, dass an frequenteren Orten, wie es zum Beispiel sämmtliche Strassen und Hauptgassen der Hauptstadt sind, ein Automat geringsten Kalibers eine dreifache Füllung nothwendig haben dürfte, was, nachdem zwei Sorten Zigarren und zwei Sorten Zigarretten darin Platz finden und jede Lage 70 Stück Kartons birgt, sich folgendermassen stellt:

70 Trabuco á 8 kr.	=	5.60
70 Britannica á 7 kr.	=	4.90
70 Karton Sultan á 10 kr.	=	7.—
70 Karton Hölgy á 9 kr.	=	6.30
		23.80

Daher eine dreifache Füllung fl. 71.40 ausmachen würde. Nun ist dieses Resulat allerdings nur für sehr frequente Strassen und Gassen angenommen und nicht überall erzielbar. Dafür hingegen wird es jedoch Automaten je nach Wunsch geben, welche auch all jene Sorten in sich aufnehmen werden, die der Trafikant gerade für absatzfähig hält.

Unsere Kalkulation, sowie die oben angeführte Rechnungsaufstellung macht durchaus nicht Anspruch darauf als authentisch zu gelten und soll auch vorläufig nur als eine willkürliche Annahme betrachtet werden, zumal uns dabei kein anderes Resultat als Grundlage dient, wie das erzielte am Westbahnhofe und die Abschätzung des dermaligen Verkehrs an Sonntagen in den belebteren Strassen. Allein, selbst dann, wenn wir uns getäuscht hätten, wenn wir das Resultat, welches zu erhoffen ist, hoch überschätzen, selbst dann ist die Hoffnung unter allen Umständen berechtigt, dass der Automat für den Verschleiss an Sonntagen, sowie in den Abendstunden von erspriesslicher Wirkung sein wird und dass er unter allen Umständen ein höchst nützliches und erträgnissreiches Werkzeug in der Hand des Tabakverschleissers sein wird.

Wir können diesen Artikel nicht schliessen, ohne noch eines, dabei in Betracht kommenden Umstandes Erwähnung zu

thun, der ebenfalls dem Verschleisswesen gute Dienste zu leisten berufen ist und der einen Unfug, welcher bisher für unausrottbar gilt, mit einem Schlage beseitigen dürfte. Wir meinen den Verschleiss der Zigarren und Zigarretten in den Kaffee- und Wirthshäusern.

Wie viel Mühe haben wir selbst schon darauf verwendet, den Uebelstand beseitigt zu sehen, wonach in den Kaffee- und Wirthshäusern von Seite der Kellner namentlich Zigarretten dargeboten werden, die von unberufenen Händen aus schlechten, minderwerthigen Tabaken erzeugt, mit einer Goldhülse oder farbenprächtiger Envelope versehen, als Spezialitäten-Zigarretten oder ausländer Zigarretten verkauft werden. Das liebe Publikum geht natürlich auf den Leim und hezahlt leichtsinnigerweise für diesen Schund Preise, welche das Zehnfache oft des wirklichen Werthes übersteigen. Die schärfsten, strengsten Massregel, welche die Finanz-Behörden diesem Treiben gegenüber in Anwendung gebracht, hatten bisher nichts genützt; im Gegentheil, das Geschäft der Kellner, die unliebsame Konkurrenz derselben, welche sie den ärarischen Produkten entgegenbringen, florirt, florirt in einer geradezu erschrecklichen Weise; ausserdem werden die von den Kellnern in den Trafiken gekauften Zigarren per Stüek um 2—3 Kreuzer theuerer verkauft, was gegen die Vorschrift verstösst. Doch was kümmert sich ein Kellner um Vorschriften? Das liebe Publikum ärgert sich wohl darüber und bezahlt die immense Steuer doch. Nunmehr dürften aber die wohligen Tage dieser Leute gezählt sein, wenn der Automat eingeführt wird. Selbstverständlich werden all diejenigen Cafétiers und Wirthe, welche bezugsberechtigt sind, um Zigarren und Zigarretten zu verschleissen, sich einen Automaten anschaffen müssen. Dadurch wird dem Schmuggel, wie auch dem Unfuge des theuerer Verkaufes mit einem Schlage ein Ende gemacht. Dass in Hinblick auf diese, fast bis zur Unleidlichkeit gediehenen Zustände sich sowohl der Verschleiss viel günstiger gestalten wird, wie er auch geeignet ist den Staatseinnahmen für Tabakprodukte sehr wesentlich zu erhöhen, ist eine selbstverständliche Sache, an der nicht zu zweifeln ist.

So sehen wir denn allenthalben nur Vortheile und einen durch die Neuzeit geschaffenen Fortschritt auf dem Gebiete des Verschleisswesens durch den Automaten. Doch wenn das alles auch nicht der Fall wäre, wenn der Automat keine andere Mission erfüllen würde, als dass er Hunderttausend Menschen einige Stunden der Ruhe in der Woche zu verschaffen vermag, selbst dann müsste er von jeden wahren Menschenfreund begrüsst werden, in erster Reihe aber von Jenen, welchen diese Ruhe, wie wir hoffen, schon in naher Zeit zu Theil werden wird

Briefkasten der Redaktion.

Herrn A. K. in N.-K. Das Schliessen der Gross- oder Kleintrafik an den jüdischen Feiertagen, ist nur unter gewissen Bedingungen gestattet, und zwar: muss die Trafik an diesen Tagen in ein im selben Hause sich befindliches Lokal untergebracht und durch irgend eine Person Waare an die Käufer verabfolgt werden. Welch absurde Einrichtung dies ist, lässt sich ermessen, wenn man bedenkt, dass gemäss dieser Verordnung das Sperren des Geschäftes nur dann gestattet ist, wenn man für diesen Tag in ein anderes Lokal übersiedelt. Im Übrigen dürfte auch in dieser Beziehung, der nunmehr einzuführende Zigarren-Automat, zumindest für die Kleintrafikanten, die Frage des Offenhaltens des Geschäftes gegenstandslos machen.

Frau H. Sch. Budapest. Die Frage, wieviel ein solcher Automat an einem Tage vereinnehmen kann, ist nicht möglich präzis zu beantworten, da es dabei auf den Posten ankommt, wo er steht.

Herrn J. W. in B. Wir sind der Meinung, dass man ein Blatt, welches man bezieht, auch bezahlen muss, oder nicht?

Herrn A. Gy. in R.-A. Lassen Sie sich von den Betreffenden nicht einschüchtern.

Frau K. R. in Sz. Das, was Sie uns mittheilen, ist uns nicht neu. Wir kennen schon viele solche Fälle. Abhilfe gibt es dagegen nur, wenn Sie eine Audienz beim Finanz-Minister nehmen.

Herrn M. K. in Budapest. Geht regelmässig an Sie ab.

Hilfsredakteur: **Ferdinand Heltai.**

Mörathon ist eine Mischung imprägnirter aromatischer Kräuter für Pfeifen- und Zigarrentabak.

Öfter als einmaliger Versuch nicht nöthig, um jedem Raucher unentbehrlich zu sein.

Rauchern überhaupt ärztlich empfohlen

Auf 6 Theile Pfeifentabak od. 4 Theile Zigarettentabak ist ein Theil Mörathon zu nehmen.

Tabak, damit gemischt, verliert den brennenden, beissenden Geschmack.

Höchst schädliche Wirkungen des Nikotins auf den Magen werden dadurch paralysirt.

Original-Pack, à Packet 30 kr. Probepack, 10 kr. Separater Schnitt und Packung für Pfeifen- u. Zigarettentabak.

Nur echt mit Kinderkopf als Schutzmarke.

Probesendung: 10 Packet franko jeder Stadt per Nachnahme von fl. 1.26.

Für Wiederverkäufer sehr einträglich.

Alleiniger Erzeuger:

TEODOR MÖRATH, Droguerie, Graz.

Haupt-Depot für Ungarn und Nebenländer:

JOHANN DVORZSÁK

Budapest VI, Gyár-utcza 43.

„LE GRIFFON" „LE SUBLIME"

anerkannt bestes und feinstes echt französische

ZIGARETTENPAPIER.

Unentbehrlicher Artikel in den k. u. Tabak-Gross- und Kleintrafiken!

LOHNENDER VERSCHLEISS,

weil von Jedermann verlangt.

GENERAL-DEPOT:

GOLDZIEHER GÉZA

Budapest, V., Sas-utcza 29. szám.

Eckstein Bernát és Fia, Budapest, Kertész-utcza 37.